

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

2 Quotuplex sit malum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

est impotens. Et D. Thom. 3. contra gent. cap. 9. Malum non repugnat bono positum, nisi ratione alicuius bonitatis. Eodem quæst. 1. de malo, artic. 1. 2. 3. & 4. & quæst. 3. de potent. artic. 6. ad 11. & 2. d. 40. unde non semper est necessaria talis oppositio, sed interdum privatiua sufficit, si id quod malum denominatur, non sit ens positum, sed privatum: quomodo cæcitas, vel ægritudo est quoddam malum: interdum vero sufficit alia repugnantia inter formas positivas, quamvis non sit proprie contrarietas, sic enim error & scientia opponuntur ut bonum & malum homini, quamvis non sint proprie contraria.

SECTIO II.

Quotuplex sit malum.

Ac quæstio facile ex dictis definitur, est namque de malo formaliter ut malum est: nam materialis diuisio ex parte rerum non cadit sub scientiam. Sic igitur diuiditur malum in illud, quod in se malum est, & quod est malum alteri, quæ Diuus Thomas appellauit malum simpliciter, & secundum quid: alij autem vocant malum absolute vel respectiue, quorum rationes satis sunt ex dictis expostæ.

Rursus, quod est malum alteri, diuidi potest in illud quod est disconueniens alteri, quatenus res naturalis est, & illud quod est disconueniens alteri quatenus ens vel agens liberum est: & hoc modo diuiditur malum in naturale & morale. Naturale malum est omnis priuatio naturalis boni naturæ debiti, seu omne id, quod naturæ suæ est disconueniens alteri naturæ. Malum vero morale est disconueniens naturæ liberæ, quatenus libera est. Unde naturale malum inuenitur in omnibus rebus ratione carentibus, & sepe etiam extendit ad res intellectuales, quatenus propriam naturam habent, & naturalem aliquam perfectionem requirunt, quæ priuari possunt, sine suo consensu vel cooperatione libera: morale autem malum solum in naturâ liberâ reperitur, ut libera est, quia, ut in superioribus diximus, mores proprie consistunt in liberis actionibus. Unde, licet morale malum sit disconueniens naturæ rationali, ut rationalis est, & in hoc possit conuenire cum aliquo naturali malo, est tamen disconueniens tali naturæ, prout habet peculiarem operandi modum, scilicet cum libertate, & in hoc differt a naturali modo.

Culpa & poenæ mala quid sint.

A tque hinc ulterius orta videtur alia celebris diuisio mali in malum culpæ & poenæ, quam tradidit Diuus Thomas, prima parte, quæstio. 48. articulo 5. & 6. ubi differentiam inter illa membra constituit, quod malum culpæ dicit defectum in actione seu actu secundo: malum autem poenæ dicit defectum in aliqua forma, vel integritate rei, quæ ad actum primum pertineat. Quæ expostio habet difficultatem, quia neque omnis defectus actionis pertinet ad malum culpæ, ut constat de errore, vel de actione male scribendi aut pingendi, neque econuerso omnis culpa est in actu secundo, nam peccatum originale vel habituale est malum culpæ, & non est in actione, & similiter non omnis defectus in actu primo est poena, nam cæcitas, verbi gratia, interdum non est poena, sed malum mere naturale: neque etiam omnis poena est in defectu actus primi, nam error etiam est malum poenæ, imo ipsa culpa potest esse poena prioris culpæ, ut docet idem Diuus Thomas, 1.2. quæst. 87. art. 2. ex illo ad Rom. 1. Propter quod tradidit eos Deus in desideria cordis eorum.

Sed, quia hæc diuisio magis pertinet ad Theologos, & Philosophos morales, dicendum est breuiter, Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

diuisionem hanc proprie dari de malo creaturæ rationalis, quatenus libera est, seu libertatem suam exercet, nam in alijs rebus vel actionibus, nec culpa proprie esse potest, cum culpa significet moralem actum, & consequenter neque etiam potest esse poena, quia hæc dicit respectum ad culpam, propter quam infligitur, ut recte dixit August. 1. Retract. capite 9. Cum ergo dicitur, malum culpæ consistere in defectu actionis, intelligendum est de actione liberâ, quatenus libera est: siue hic defectus sit carentia liberæ actionis, debita secundum legem, seu rectam rationem, siue sit carentia honestatis vel rectitudinis tali actioni debita, id est, siue sit ommissio actionis debita, siue sit actio carens rectitudine debita. Nam actualis usus libertatis solum est in actione vel carentia actionis voluntaria: & ideo hoc malum culpæ per se primo est in huiusmodi actione, quia est malum creaturæ rationalis ut liberæ, id est, ut videntis libertate sua. Neque obstat, quod de culpa originali vel habituali obiciebatur, quia hæc non habent rationem culpæ, nisi per ordinem ad actuale culpam, per quam sunt voluntaria. Unde quasi mediatè tantum participant rationem mali culpæ, quatenus in eis moraliter permanere censetur defectus liberæ actionis, atque ita sit, ut malum culpæ, quod per se primo & immediate tale est, in defectu actus secundi humani seu liberi ut sic consistat. Malum autem poenæ dicitur esse in defectu actus primi, non quia in actionibus, etiam reperiri non possit, sed quia in qualibet carentia perfectionis debita, etiam per modum actus primi, sufficenter saluari potest, vel certe quia, sicut malum culpæ radicaliter & primario est in actione, ita malum poenæ radicaliter ac primario est in actu primo. Nam, licet contingat, actionem naturalem, id est, non liberam, esse defectuosam, tamen ille defectus semper provenit ex priori aliqua imperfectioe & defectu in actu primo, seu in causa proxima. Quod si defectus actionis non sit naturalis, sed voluntarius, iam vel pertinebit ad malum culpæ, vel nullam habebit rationem mali, quia non erit defectus perfectionis debita. Quamvis autem vnum peccatum dicatur esse poena alterius, non tamen secundum id, quod est formaliter culpa in ipso, sed secundum aliquam aliam rationem, & ita etiam illa poena est primario in re aliqua, quæ se habet ad modum actus primi respectu culpæ, qualis est denegatio alicuius auxilij, vel permissio occasionis cadendi, quæ dici possunt ad actum primum pertinere, quatenus ablatio impediendi supponitur ad actionem, & est conditio in actu primo requisita.

Sic igitur breuiter ac perspicue dicere possumus, malum culpæ esse inordinationem in actione vel omissionem libera, seu carentiam perfectionis debita secundum liberam actionem, malum autem poenæ esse quamlibet aliam carentiam boni debiti contractam seu inflictam ob culpam. Quo fit, ut hæc diuisio comprehendat omnia mala rationalis naturæ, quia potest facile ad contradictoria membra reuocari, quia omne malum, quod est extra actionem liberam ut sic, pertinebit ad malum poenæ. Et quamquã seclusa diuina providentia, intelligi posset in creatura rationali aliquod naturale malum, quod non esset inflictum propter culpam, quod proinde non esset culpa neque poena, tamen ex diuina providentia credimus, nullum defectum perfectionis debita esse in creatura rationali, qui non sit culpa, vel ex culpa originem traxerit, & ideo August. in imperf. Genes. ad litteram, c. 1. omne malum dicit esse aut peccatum aut poenam peccati. Quod potius non solum malum quod in ipso homine formaliter est, sed etiam quod est in rebus irrationalibus, vel inanimatis, si in aliquod nocumētum ipsius hominis cedat, ad malum poenæ spectat, non respectu inferiorum rerum, sed ipsius hominis, propter cuius culpam infligitur vel permittitur.

Atque hinc etiam constat, quomodo hæc duo mala

V. Culpa & poenæ mala ubi sint.

VI.

V

inter

*Culpa va-
dit moralis
malis poenae.*

*Culpa an
poenae gra-
uius ma-
lum.*

inter se comparentur, nam formaliter loquendo, malum culpae est origo mali poenae, & causa eius, non physica, sed moralis: nam, sicut meritum est causa praemij, ita culpa est causa poenae. Quod si haec duo in grauitate seu magnitudine mali comparentur, longe maius est malum culpae, quam poenae: nam culpa priuat hominem debito ordine ad Deum: unde cedit in offensionem & iniuriam Dei: poena autem ut poena hoc non habet ex ratione sua, sed sinit in detrimento aliquo creaturae: offensa autem Dei maius malum hominis est, quam quodlibet aliud detrimentum, & ideo quodlibet malum poenae potius sustinendum est, quam malum culpae admittendum. Et propter eandem causam potest Deus esse auctor mali poenae, non autem mali culpae. Sed haec Theologis relinquamus.

VII.
*Turpe ma-
lum honesto
bono opposi-
tum.*

Tandem iuxta praecedentem diuisionem facile est diuidere malum partitione opposita illi, qua diuiditur bonum in honestum, delectabile, & vtile: si enim malum aliud est turpe, quod honesto opponitur, & in proprietate ac rigore sumptum idem fere est, quod malum culpae. Quamuis culpa in rigore dicatur de actione, vel omissione morali peccaminosa, quae hominem reddit moraliter malum: malum autem turpe prout adaequate opponitur bono honesto, non solum dicitur de ipsa culpa actuali, vel habituali, sed etiam de obiecto turpi, & de vitioso habitu, qui est principium actus mali, & proprie non est culpa. Imo, si honestum bonum latius sumatur pro eo, quod est per se amabile, & naturae consentaneum, ac per se conueniens, sic malum illi oppositum, non potest proprie turpe appellari, nisi turpe dicatur quiddam deformat (ut ita dicam) naturam, sed dicitur hoc malum per se euitabile, seu odio dignum. Aliud vero malum est delectabili oppositum, quod in communi dici potest iniucundum & contristans, quod eadem proportionem declarandum est, qua bonum cui opponitur. Bono autem vtili nullum videtur esse oppositum malum proprie dictum, quia inutilitas, quae considerari potest in aliqua re in ordine ad aliam, quae maxime videtur opponi bono vtili, non videtur opposita per modum priuationis, sed purae negationis, & ideo non habet propriam rationem mali. Quod in hunc modum declarari potest, nam medium seu res, quae non est vtilis ad aliquem finem, aut ex natura sua caret ea conditione vel proprietate, quae necessaria est ad talem utilitatem: & sic esse rem inutilem ad talem finem non est priuatio, sed negatio tantum, atque ita non est malum. Vel ex natura sua requirit talem proprietatem, & ex accidenti caret illa, & tunc carentia illa habet rationem mali, respectu illius rei, quae naturali perfectione priuata est: illud autem malum proprie non est bono vtili oppositum, sed naturali, & per se conuenienti tali rei, inutilitas vero, quae inde nascitur in ordine ad finem, negatio quaedam est. Et propter hanc fortasse causam non solet in malo haec triuēbris diuisio assignari, sed bimēbris tantum, scilicet, culpae & poenae, turpe & iniucundum. Quod, si quis velit inuenire in medijs aliquam rationem mali oppositam bono vtili ut sic, non improbabiler dicere potest, ea peculiari ratione appellari mala inutilia, quae, cum ex natura vel institutione sua apta esse debeant ad finem aliquem acquirendum, ex aliquo accidenti improporionata effecta sunt. Et haec de diuisionibus mali sufficiant.

*Contristans
oppositum
delectabili.*

SECTIO III.

Vbi, & unde sit malum, seu quas causas habeat.

I.
*Manichaeo-
rum deli-
cium.*

Anichaei, ut supra retulimus, posuerunt quoddam ens summè malum ex se tale existens, & à nullo alio habens originem, quod sit prima radix, & causa malorum omnium, putarunt enim non

posse malum ex bono oriri, sed tantum ex malo. Unde cum non possit in infinitum procedi, consequenter censuerunt sistendum esse in aliquo malo, quod ex se sit. Sed haec haereticis praeterquam quod iam impugnata est, quia nullum ens ex eo quod tale est, malum est, repugnat alijs principijs fidei, & naturali etiam lumine notis, nimirum, sicut non est, nisi vnus Deus, ita non esse nisi vnum primum principium, & primam causam rerum, & vnum tantum esse ens increatum, & ex se necessarium: atque adeo omnia entia, quae non sunt Deus, esse ex Deo. Impossibile ergo est, esse aliquod ens summè malum ex se existens & improductum, ut late confirmat Augustinus contra Manichaeos, praesertim lib. de fide contra eosdem, à principio, & lib. de nat. bon. contra eosdem, cap. 40. & 41. D. Thom. 1. part. quæst. 49. art. 3. & alibi saepe.

Ex hoc autem fidei fundamento duæ conclusiones certæ inferuntur. Prima est, omne malum habere aliquam causam. Probat, quia ostensum est nullum esse ens ex se malum: ergo, si est malum, oportet ut ab aliqua causa tale sit. Deinde, quia res non est mala, nisi in quantum recedit à perfectione sibi debita, sed nunquam res deficit à debita perfectione, nisi ob aliquam causam vel agentem, vel saltem impediētem: ergo. Atque hoc magis constabit explicando in particulari causas mali, vbi etiam explicabimus, quomodo dixerit Dionys. c. 4. de diuin. nomin. malum non habere causam, scilicet per se, seu quæ directe illud intendat.

Secundo infertur ex dicto principio, aliquod bonum esse causam mali: nam omne malum habet causam, ut ostensum est: ergo vel causa illa est aliquod malum, vel bonum: si bonum, habetur intentum: si malum, oportet ut illud etiam causam habeat, de quo eadem interrogatio fieri potest. Cum ergo neque in infinitum procedi possit, nec sisti in aliquo malo, quod causam non habeat, necessario sistendum erit in aliquo bono, quod sit causa mali.

Iam vero explicandum superest, quomodo bonum sit causa mali, & in quo genere possit malum habere causam vel illam requirere, finalemne, an materialem, formalem, vel efficientem.

Mali quis finis.

Deo primò: Malum formaliter ut malum est, non requirit causam finalem, illam tamen habere potest ex intentione extrinseca operantis. Prior pars probatur, quia malum, cum in priuatione & defectu consistat, non est per se intentum in rebus, unde est illud axioma, *Nemo intendens ad malum operatur*: ergo, ut sit, finalem causam non requirit, sed consequi potest praeter intentionem agentis. Posterior vero pars constat, quia agens, praesertim liberum & à proposito, potest directe intendere aliquod malum propter aliquem finem, nam id quod in vno genere malum est, potest esse vtile, saltem ut remouens impedimentum ad aliquem finem obtinendum. Quod ut clarius intelligatur, distinguamus inter malum culpae & poenae: & rursus in malo culpae distinguamus permissionem eius ab effectione, seu ab ipsa merita culpa. Malum ergo culpae formaliter, & ut tale est (sic enim loquimur) non solum finalem causam non requirit, verum etiam recte & ordinate illam habere non potest, quia non potest directe intendi, nisi à deprauata voluntate, quia neque potest intendi ut finis, cum sub ea ratione bonitatem non habeat, neque ut medium, quia non sunt facienda mala, ut veniant bona: inordinata autem voluntas potest intendere hoc malum, imo & malitiam ipsam, saltem ut medium, & sub aliqua apparēti & falsa ratione boni, ut verbi gratia, ad vindictam de alio sumendam, vel inferendam iniuriam ei, quem odio habet, vel aliquid simile. Secus vero est de permissione huiusmodi mali culpae.